

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

Ahi Evran University (Turkey)

TESOL – Ukraine

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ В МОВІ І КУЛЬТУРІ

Збірник наукових праць

Київ 2019

УДК 821.09(100)(082)
НЗ5

Національна ідентичність в мові і культурі: збірник наукових праць / за заг. ред. А.Г. Гудманяна, О.Г. Шостак. - К.:Талком, 2019. - 318 с.

ISBN 978-617-7685-68-4

Збірник містить тексти доповідей XII Міжнародної конференції з питань національної ідентичності в мові і культурі, що відбулася 22-23 травня 2019 року на кафедрі іноземних мов і прикладної лінгвістики факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету (м. Київ, Україна).

УДК 821.09(100)(082)

Головний редактор:

А.Г. Гудманян, доктор філологічних наук, професор
(Національний авіаційний університет, Україна)

Редакційна колегія:

Е. Акіллі, доктор філософії (Історія), академік

Агі Євран університет, Киршехір (Туреччина)

О. В. Артюшкіна, кандидат наук з лінгвістики, доцент
(Університет Жан Мулен Ліон 3, Франція)

Н. О. Висоцька, доктор філологічних наук, професор
(Київський національний лінгвістичний університет, Україна)

Р. І. Дудок, доктор філологічних наук, професор
(Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна)

Ю. Л. Мосенкіс, доктор філологічних наук, професор,
(Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
Україна)

А. І. Раду, кандидат філологічних наук, доцент
(Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна)

А. В. Чеснокова, професор
(Київський університет імені Бориса Грінченка, Україна)

О. Г. Шостак, кандидат філологічних наук, доцент
(Національний авіаційний університет, Україна)

С. М. Ягодзінський, доктор філософських наук, професор
(Національний авіаційний університет, Україна)

*Рекомендовано до друку Вченою радою факультету лінгвістики та соціальних комунікацій
Національного авіаційного університету (протокол № 3 від 15 травня 2019 р.)*

ISBN 978-617-7685-68-4

© Колектив авторів, 2019

© Національний авіаційний університет, 2019

Зуєнко Н. О.

кандидат педагогічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів та природокористування

м. Київ

Коломієць І. С.

Національний університет біоресурсів та природокористування

м. Київ

ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

Останнім часом роботи, пов'язані з дослідженням феномену міжкультурної компетенції отримали нову актуальність у зв'язку з інтенсифікацією громадських процесів і значним ускладненням соціальної структури

Аналіз вітчизняних та зарубіжних досліджень свідчить, що в теорії та практиці вищої освіти накопичено значну кількість досвіду, який стає основою формування міжкультурної компетенції студентів-філологів. Міжкультурна компетенція є предметом дослідження таких науковців як М. Бернс, М. Канал, А.Вальдман, І. Колеснікова, В Сафонові, Н. Набатова, Е.Гром та інших.

Що стосується вивчення міжкультурної компетенції з опорою на прийняту у вітчизняній лінгвістиці класифікацію ми відносимо структуру міжкультурної комунікативної компетенції, яка дозволяє перейти до обґрунтування принципів її формування. Серед них виділяють наступні принципи: - пізнання і урахування ціннісних культурних універсалій;

- мовленнєво-поведінкових стратегій; - культурнопов'язаного одночасного вивчення рідної та іноземної мов; - етнографічного підходу до визначення культурних компонентів лінгвістичного та

нелінгвістичного характеру; - свідомої компетенції; - емпатійного ставлення до міжкультурної компетенції; - керованості.

Вищезазначені принципи взаємопов'язані і формують складові міжкультурної комунікативної компетенції. Складна і чітко оформлена інтеграція в галузі вивчення іноземних мов була усвідомлена і обґрунтована, як «видом розвивання соціальних вмінь в комплексі з мовленнєвими вміннями в якості засобів ефективного спілкування» [1, с. 37].

Вміння, які базуються на фоні лінгвістичного компонента, повинні сполучатися і переплітатися під час формування з вміннями, які базуються на психологічному компоненті. Розглянемо деякі принципи формування міжкультурної комунікативної компетенції.

Принцип пізнання і урахування культурних універсалій. Поняття «культурна універсалія» не включається до моделей навчання мов, що враховують культурний компонент. При вивченні культурно пов'язаних елементів і елементів культури використовуються лінгвістичні одиниці за допомогою порівняння формальних аспектів висловлювань і змістових елементів [2,3 с. 88].

Пізнання культур, з точки зору їх внутрішнього складу полягає в тому, що культурні значення в більшості випадків мають різне походження. Культурна універсалії дають основу для зіставлення культур, які вміщують усі можливі прояви якості, та дає можливість на початковому етапі знайомства з категоріями культури уникнути наближення власних культурних уявлень до іншомовної культури.

Наукообґрунтований перелік культурних універсалій включає в себе такі категорії, які здаються універсальними. Наприклад, «любов» або «свобода». Якщо використовувати принцип врахування культурних універсалій, можна розширити світогляд тих, хто навчається, і уникнути порівнянь, які надають значенням негативні або позитивні відтінки.

Наступний принцип - культурнопов'язане співвивчення іноземної та рідних мов. Цей принцип обґрунтувала В. В. Сафонова у своїх працях, які присвячені соціальному та культурному підходу до вивчення іноземних мов і його межах інтерактивному комунікативно-діяльнісному підходу до мовної освіти [1: с.60].

Даний принцип містить в собі два підходи: а) пояснення і демонстрація нерозривності зв'язку кожної конкретної мови і культури, у розумінні природи мови як носія культури і її втілення;

б) введення лексичних одиниць до більш абстрактної і складної семантики, щоб зіставляти їх значення з тлумаченням у словнику і з контекстами вживання.

У першому випадку потрібно звертати увагу на специфіку функціональних особливостей та зовнішнього вигляду відповідних предметів у іноземному середовищі. Без стереотипізації та спрощення потрібно ставити питання, чому такі «прості» речі в повсякденному житті мають такий самий зовнішній вигляд і виконують властиві їм функції.

Деякі методисти вважають, що співвивчення культури і мови повинно починатися з рідної мови. Так можна встановити ідентичні моменти з власної культури, а потім поширювати і послідовно залучати регіональну культуру. А вже після цього можна торкатися сприйняття національної культури на міжкультурному рівні [4, с. 24].

Інші методисти довели, що вивчення власної культури може привести до усвідомлення позитивних самостереотипів. Наприклад, те, що українці відкриті, щирі і гостинні люди. Власна культура проявляється набагато краще при зіткненні з іншою культурою.

Співвідносність культурних і лінгвістичних феноменів в рамках кожної з мов є необхідною умовою для пов'язаних культурою співвивчення мови і втілюється в одночасному представленні зіставних лінгвістичних феноменів.

Отже, усі зазначені принципи взаємопов'язані і формують міжкультурну комунікаційну компетенцію в сукупності. Відповідно до принципів формування міжкультурної комунікативної компетенції здійснюється відбір змісту навчання для її формування.

Література

1. Сафонова В. В. Изучение языков международного общения в контексте диалога культур. - Воронеж : Истоки, 1996. - 239 с.

2. Фурманова В. П. Межкультурная коммуникация и культурно-языковая прагматика в теории и практике преподавания иностранных языков (языковой вуз) : дис. ... докт. пед. наук. - М., 1994. - 475 с.

3. Kaikkonen P. Intercultural learning through foreign language education // Candin C. N. (ed.) *Experiential Learning in Foreign Language Education*. - London; New York, etc.: Longman, 2001. — P. 61-105.

4. Byram M. Teaching and assessing intercultural communicative competence. - Clevedon: Multilingual Matters LTD., 1997. - 121 p.